

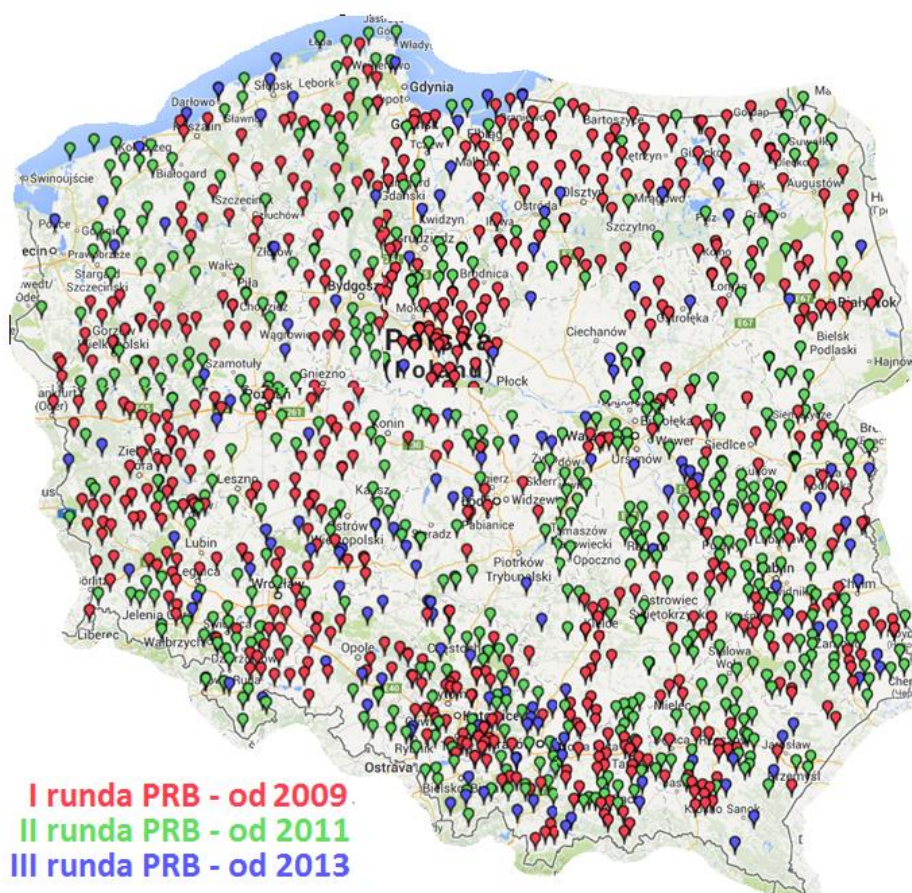
Sprawozdanie z działalności Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego za okres 01.01.2013 – 31.12.2013

Najważniejsze działania podjęte przez FRSI w 2013 r.

program
rozwoju
bibliotek

Podobnie jak w latach ubiegłych zasadniczą działalność Fundacji w 2013 r. obejmowała realizację **Programu Rozwoju Bibliotek**. Program jest wspierany przez Global Libraries – przedsięwzięcie prowadzone w ramach Światowego Programu Rozwoju Fundacji Billa i Melindy Gatesów. Partnerem i grantobiorcą Fundacji Gatesów w Polsce jest Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (PAFW). FRSI jest realizatorem Programu na podstawie umowy dotacji podpisanej z PAFW 28 maja 2009 r. Program Rozwoju Bibliotek ma na celu trwałą modernizację gminnych bibliotek publicznych w Polsce, które stają się wielofunkcyjnymi ośrodkami dostępu do informacji, wiedzy, edukacji i kultury, miejscami spotkań i pobudzania aktywności społecznej. Dostarczają lokalnym społecznościom usługi dostosowane do ich potrzeb z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT). Program składa się z czterech komponentów: (i) wyposażenie bibliotek w sprzęt informatyczny; (ii) szkolenia dla bibliotekarzy; (iv) wzmacnianie instytucji środowiska bibliotecznego; (iv) promocja bibliotek. Pierwotnie Program miał trwać do 31 marca 2014 r., jednak dzięki dobremu gospodarowaniu budżetem oraz dodatkowemu wkładowi finansowemu PAFW, pod koniec grudnia 2012 r. Fundacja Gatesów oraz PAFW – na podstawie propozycji przygotowanej przez FRSI – podjęły decyzję o przedłużeniu realizacji Programu Rozwoju Bibliotek do końca marca 2015 r. Dzięki temu mogliśmy zwiększyć skalę naszych działań oraz pogłębić ich oddziaływanie. Programem łącznie jest objętych 3 808 placówek bibliotecznych (bibliotek gminnych wraz z filiami) z 1 256 gmin wiejskich i małych miast z całej Polski (to blisko 60% placówek bibliotecznych położonych na tych obszarach). Nabór bibliotek został przeprowadzony w formie ogólnopolskiego konkursu zgłoszeń w trzech rundach: 610 bibliotek gminnych (ponad 1 800 placówek) zostało objętych Programem w 2009 r., kolejnych 498 bibliotek (niemal 1 500 placówek) – w roku 2011, a dodatkowe 149 bibliotek gminnych (ponad 480 placówek) dołączyło w roku 2013 dzięki wspomnianemu wyżej przedłużeniu Programu. Łączny budżet Programu Rozwoju Bibliotek wynosi ok. 33,2 mln USD.

Poniżej przedstawiamy wybrane działania podjęte w 2013 r. adresowane do bibliotek uczestniczących w **trzeciej rundzie Programu**:

- » trenerzy Stowarzyszenia Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej „CAL” rozpoczęli prowadzenie **10-dniowych warsztatów planowania rozwoju biblioteki** (trenerzy Stowarzyszenia „CAL” prowadzili je także w poprzednich rundach Programu). Warsztaty obejmują m.in. definiowanie roli biblioteki w środowisku lokalnym, diagnozę potrzeb społeczności, określenie misji biblioteki i opracowanie planu jej działań. Są one realizowane w formie pięciu 2-dniowych spotkań organizowanych co miesiąc. Pomiędzy zajęciami uczestnicy wykonują zadania umożliwiające przygotowanie planu rozwoju biblioteki za pomocą narzędzia online. Podobnie jak w poprzednich rundach tematyka modułów warsztatowych to: biblioteka – miejsce społeczne (planowanie i zarządzanie zmianą w instytucji, rozwój zespołu, angażowanie społeczności lokalnej); biblioteka – miejsce rozpoznawania zasobów i potrzeb społecznych; biblioteka – miejsce edukacji w każdym wieku; biblioteka – miejsce współpracy; biblioteka – miejsce z potencjałem rozwoju i zmiany społecznej. Efektem warsztatów jest opracowanie planów rozwoju bibliotek na najbliższe trzy lata. Warsztaty dla bibliotekarzy i ich partnerów lokalnych rozpoczęły się we wrześniu 2013 r. i potrwać do marca 2014 r. Dotychczas zrealizowano 62 szkolenia, w których uczestniczyło 586 osób (bibliotekarze, przedstawiciele partnerów bibliotek oraz bibliotek wojewódzkich).
- » Jesienią 2013 r. firma Talex **dostarczyła i zainstalowała w 480 placówkach bibliotecznych sprzęt komputerowy do użytku publicznego**. Ogółem biblioteki z trzeciej rundy otrzymały 612 zestawów komputerowych, 149 laptopów wraz z rzutnikami, ekranami projekcyjnymi i zestawami głośników, 480 urządzeń wielofunkcyjnych (format A3 i A4) oraz 480 aparatów cyfrowych. Zestawy komputerowe otrzymały te placówki, które wcześniej nie posiadały komputerów udostępnianych mieszkańcom. Laptopy wraz ze sprzętem towarzyszącym otrzymały placówki gminne, natomiast urządzenia wielofunkcyjne i aparaty cyfrowe otrzymała każda placówka biblioteczna. Dostawy odbyły się sprawnie i bez większych problemów.

Na komputerach dostarczanych do bibliotek zainstalowane zostało zamówione za pośrednictwem Fundacji TechSoup oprogramowanie Microsoft: Windows 7, Office 2010, Visio 2013, oprogramowanie antywirusowe (*Endpoint Protection*) oraz oprogramowanie do monitorowania i zdalnego udzielania pomocy (SCCM 2012). Biblioteki otrzymały 761 takich zestawów oprogramowania, każdy o wartości blisko 2.500 USD. Łączna wartość oprogramowania Microsoft przekazanego bibliotekom w ramach trzeciej rundy Programu to ok. 1,9 mln USD.

- » We wrześniu wojewódzkie biblioteki publiczne rozpoczęły realizację **5-dniowych szkoleń informatycznych dla bibliotek gminnych, które otrzymały sprzęt w ramach III rundy**, na podstawie programu i podręcznika zaktualizowanego przez eksperta Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów. Tak jak w poprzednich rundach szkolenia są organizowane w pracowniach komputerowych bibliotek wojewódzkich, które w 2010 r. zostały wyposażone w sprzęt w ramach Programu, a prowadzą je pracownicy działów informatycznych lub szkoleniowych bibliotek wojewódzkich. Trenerzy (31 osób) ukończyli jesienią 2013 roku 10-godzinne szkolenie online na temat nowych ćwiczeń dla bibliotekarzy, które pojawiły się w efekcie aktualizacji programu szkoleń.

Szkolenia informatyczne dla bibliotekarzy obejmują 40 godzin. Program zawiera następujące moduły: pierwsze kroki z komputerem, przygotowywanie materiałów multimedialnych, programy użytkowe, tworzenie i wykorzystywanie prezentacji, wsparcie techniczne i organizacyjne. Ponadto w trzeciej rundzie został wprowadzony dodatkowy moduł dla zaawansowanych na temat przestrzeni dyskowej serwerów, pakietów biurowych online oraz zaawansowanych narzędzi pakietu MS Office. Nowością było też utworzenie [sekcji na portalu Programu na temat nowych technologii w bibliotekach](#). Szkolenia potrwać do końca marca 2014 r., a łącznie będzie w nich uczestniczyć ok. 460 osób.

W ramach utrwalania zmian, które zaszły w bibliotekach uczestniczących w **pierwszej i drugiej rundzie Programu**, w 2013 r. przeprowadzone zostały następujące działania:

- » 4-dniowe **szkolenie „Docenić bibliotekę. Jak skutecznie prowadzić rzecznictwo?”**, na bazie zaadaptowanej do polskich warunków amerykańskiej metodologii *Turning the Page: Building Your Library Community*. Rzecznictwo definiujemy jako działania, których celem jest wpływanie na tworzenie korzystnych rozwiązań programowych (strategie/polityki) i finansowych umożliwiających bibliotekom odpowiadanie na potrzeby społeczności. Podczas dwóch 2-dniowych warsztatów uczestnicy m.in. zapoznawali się z podstawowymi pojęciami dotyczącymi rzecznictwa, określali cele i adresatów działalności rzeczniczej, zapoznawali się z zasadami i metodami budowania przekazu oraz planowali działania rzecznicze dla biblioteki. Po zakończeniu warsztatów mieli także możliwość przygotowania planu rzecznictwa biblioteki korzystając z narzędzia online. Szkolenia były realizowane od stycznia do listopada 2013 r. przez trenerów firmy „Idea Zmiany”, która przygotowała również program szkoleń oraz [podręcznik](#). Uzupełnieniem szkoleń jest [podstrona poświęcona rzecznictwu na portalu Programu](#). W szkoleniach wzięło udział 808 bibliotekarzy.
- » 2-dniowe **szkolenie „Dobre spotkanie. Jak to zrobić?”** dla bibliotekarzy i przedstawicieli ich lokalnych partnerów. Podczas szkolenia uczestnicy m.in. poznawali różne formy pracy z grupami (burza mózgów, dyskusja moderowana, debata, *open space*, *world cafe* itp.), określali kluczowe czynniki warunkujące udane spotkanie, a także ćwiczyli stosowanie wybranych narzędzi komunikacyjnych i facylitacyjnych niezbędnych w organizacji i prowadzeniu spotkań. Uzupełnieniem szkolenia jest [podstrona poświęcona prowadzeniu spotkań i pracy z grupami](#), na której publikowane są m.in. relacje ze spotkań zorganizowanych przez uczestników szkoleń z zastosowaniem nowych metod. Szkolenia były prowadzone od czerwca 2013 r. do końca stycznia 2014 r. przez trenerów Stowarzyszenia Trenerów Organizacji Pozarządowych (STOP), które przygotowało także [podręcznik](#). Łącznie wzięło w nich udział 786 osób.

W 2013 r. zakończyły się także działania organizacji pozarządowych, które od listopada 2012 r. oferowały wsparcie bibliotekom w ramach komponentu Programu Rozwoju Bibliotek pt. **„Organizacje pozarządowe bibliotekom”**. W animacji mieszkańców i uruchamianiu nowych usług w dziedzinach takich jak praca i kariera, sprawy obywatelskie, finanse osobiste czy zdrowy tryb życia pomagało bibliotekom 10 organizacji realizując następujące projekty:

- Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej [„Kulturalnie i obywatelsko w bibliotece”](#),
- Fundacja Civis Polonus [„Biblioteka jako przestrzeń dyskusji o sprawach lokalnych”](#),
- Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych [„Praca: Enter. Biblioteka jako miejsce informacji o rynku pracy”](#),
- Fundacja Nowe Media [„Biblioteka – lokalne centrum praktycznej wiedzy”](#),
- Fundacja Ośrodka KARTA [„Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej”](#),
- Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego [„Biblioteczne zajęcia dla dzieci i rodziców”](#),
- Fundacja Volunteers for Sport [„Ruszaj się i odkrywaj świat”](#),
- Fundacja Wspomagania Wsi [„Prosto i przystępnie o domowych finansach”](#),
- Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie [„Pielęgniarstwo dla zdrowia społeczności. Edukacja zdrowotna w bibliotece”](#),
- Stowarzyszenie Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę” [„Latający Animatorzy Kultury i Latający Socjologowie dla bibliotek”](#).

Wymienione wyżej organizacje dzięki grantom udzielonym im w ramach Programu Rozwoju Bibliotek opracowały i przetestowały szereg modeli współpracy, rozwiązań i dobrych praktyk, które znajdują zastosowanie w bieżącej działalności bibliotekarzy. W efekcie powstały różnorodne materiały edukacyjne – podręczniki, konspekty, poradniki, scenariusze działań, materiały multimedialne oraz narzędzia internetowe, z których mogą korzystać nie tylko bibliotekarze. Szczegółowy opis tych zasobów znajduje się w załączniku do raportu.

W 2013 r. Fundacja kontynuowała także **działania na rzecz rozwoju instytucji środowiska bibliotecznego** poprzez następujące przedsięwzięcia:

- » **Realizacja programu liderkiego „LABiB”** wspierającego aktywnych bibliotekarzy, którzy wymieniają się doświadczeniami i wspólnie szukają odpowiedzi na nowe wyzwania, upowszechniając najciekawsze pomysły i inspirując innych przede wszystkim poprzez oddany do użytku w 2013 r. portal społecznościowy www.labib.pl, który został utworzony przez FRSI. Sieć „LABiB” liczy obecnie 54 osoby. Uczestnicy opracowywali plany swojego rozwoju, odbywali wizyty studyjne, brali także udział w warsztatach na temat angażowania i sieciowania, sposobów radzenia sobie z konfliktami i funkcjonowania w sytuacjach kryzysowych. Członkowie „LABiB” byli także zaangażowani w przygotowywanie opisanego niżej kongresu bibliotek m.in. pełniąc funkcję opiekunów bloków tematycznych kongresu oraz przygotowując wydarzenia w kuluarach.
- » **Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP)** dzięki kolejnej dotacji kontynuowało realizację strategii opracowanej w ramach Programu. Prowadzone były m.in. prace związane z opracowaniem i upowszechnianiem standardów jakości pracy bibliotek, w tym wskaźników efektywności bibliotek. Promowany był także projekt ustawy o bibliotekach opracowany przez Stowarzyszenie. W lipcu 2013 r. SBP pozyskało grant z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach którego został utworzony serwis internetowy „Analiza Funkcjonowania Bibliotek” z oprogramowaniem do gromadzenia danych statystycznych i obliczania wskaźników efektywności bibliotek (obecnie w fazie testów – zostanie udostępniony w 2014 r.). Stowarzyszenie kontynuowało również prace nad wdrożeniem systemu akredytacji dla różnych form kształcenia bibliotekarzy – wydrukowano i rozpowszechniono foldery informacyjne skierowane do potencjalnych uczestników szkoleń oraz do instytucji i firm organizujących szkolenia dla bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej. Zaktualizowany został także „Podręcznik Akredytacji Profesjonalnej SBP” – więcej na ten temat na stronie www.sbp.pl/akredytacja.
- » W ramach wspierania działalności edukacyjnej Zakładu Edukacji Bibliotecznej i Dokumentacyjnej (ZEBID) **Biblioteki Narodowej** przeznaczono środki pozostałe z grantu dla tej instytucji udzielonego w ramach Programu na zakup komputerów dla pracowni szkoleniowej, w której ZEBiD realizuje kursy dla bibliotekarzy. Sprzęt zostanie przekazany w pierwszym kwartale 2014 r. po przeprowadzeniu procedury zakupu komputerów według specyfikacji ustalonej z Biblioteką Narodową. Dzięki uzupełnieniu wyposażenia zakupionego w ramach Programu w lutym 2012 r. wzmocnione zostaną możliwości szkoleniowe ZEBID.
- » Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie wspólnie z Instytutem Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu kontynuują oferowanie **kursu internetowego „Login: biblioteka”**, adresowanego przede wszystkim do bibliotekarzy nieuczestniczących w Programie Rozwoju Bibliotek. Kurs składa się obecnie z trzech modułów: (i) „Planowanie pracy biblioteki” (e-learningowej wersji warsztatu planowania rozwoju biblioteki realizowanego w ramach Programu); (ii) „Specjalista informacji” (wykorzystanie ICT w pracy biblioteki, m.in. elektroniczne usługi bibliotek, tworzenie stron internetowych, edukacja informacyjna i medialna, bezpieczeństwo w Internecie); (iii) „Wyszukiwanie bez tajemnic” (wyspecjalizowane narzędzia wyszukiwujące w Internecie). W 2013 r. w kursie uczestniczyło 231 osób, a łącznie od jego uruchomienia – już ponad 700.
- » Fundacja nadal wspiera 18 **wojewódzkich bibliotek publicznych**. Regionalni koordynatorzy Programu na bieżąco promują zasoby Programu w swoich województwach, utrzymują kontakty z jego uczestnikami, monitorują ich aktywności, organizują konferencje i konkursy prezentujące dobre praktyki bibliotek w zakresie współpracy z lokalnymi partnerami. W 2013 r. biblioteki wojewódzkie zorganizowały czwarty, ostatni z planowanych w ramach Programu cykl konferencji regionalnych. Wzięło w nim udział łącznie ok. 1 300 bibliotekarzy, przedstawicieli samorządów (głównie wójtów) i innych gości, w tym przedstawicieli władz regionalnych. Tematyka konferencji obejmowała m.in. przestrzeń w bibliotece, oferty bibliotek dla dzieci i

młodzieży, budowanie marki biblioteki czy też rolę bibliotek jako partnera lokalnych inicjatyw. Współpracę z partnerami prezentowały też biblioteki nagrodzone w kolejnym konkursie dobrych praktyk.

Od października 2012 r. biblioteki wojewódzkie realizują ok. 40 projektów edukacyjnych opartych na metodologii Programu Rozwoju Bibliotek na łączną kwotę ok. 500.000 PLN pochodzącą z niewydatkowanych dotąd dotacji przekazanych bibliotekom wojewódzkim w ramach Programu. Działania te są kierowane przede wszystkim do bibliotek z grupy docelowej Programu, a także do bibliotekarzy z bibliotek powiatowych i wojewódzkich bezpośrednio wspierających bibliotekarzy gminnych. Obejmują podnoszenie kompetencji bibliotekarzy w zakresie obsługi komputera i Internetu (jako kontynuacja i pogłębienie szkoleń informatycznych organizowanych w ramach Programu), szkolenia z rzecznictwa prowadzone przez przygotowanych wcześniej instruktorów z bibliotek wojewódzkich oraz szkolenia pogłębiające wiedzę i umiejętności bibliotekarzy w pracy dla lokalnej społeczności (np. tematyczne wizyty studyjne w innych województwach, badania potrzeb w środowisku lokalnym, facylitacja spotkań).

Ponadto 12 bibliotek wojewódzkich wykorzystało środki Programu jako wkład własny przy realizacji projektów szkoleniowych dla bibliotekarzy finansowanych w ramach programu dotacyjnego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prowadzonego przez Instytut Książki pt. „Szkolenia dla bibliotekarzy 2013”. Biblioteki pozyskały łącznie ponad 400.000 PLN przy szacowanym wkładzie własnym ze środków Programu w wysokości ok. 80.000 PLN.

- » Jesienią 2013 r. FRSI rozpoczęła realizację pilotażowego przedsięwzięcia **„Strefa innowacji”**, zakładającego wspieranie bibliotek celem rozszerzenia ich usług o specyficzną funkcję, której istotą jest inicjowanie, testowanie i upowszechnianie innowacji społecznych odpowiadających na lokalne potrzeby. Proces tworzenia innowacji będzie obejmował diagnozę problemów społecznych, generowanie – z zaangażowaniem mieszkańców – nowych pomysłów na ich rozwiązanie, refleksyjne wdrażanie innowacji i dzielenie się efektami z innymi instytucjami czy organizacjami (w szczególności z innymi lokalnymi bibliotekami). Do udziału w przedsięwzięciu zostały zaproszone biblioteki z Oświęcimia, Piekar Śląskich, Grodziska Mazowieckiego, Jarocina i Wieliczki (trzy ostatnie biorą udział w Programie Rozwoju Bibliotek).

W dniach 17-18 października 2013 r. odbyła się w Warszawie konferencja otwierająca projekt. Wzięło w niej udział ok. 40 osób – zespoły biblioteczne z wymienionych wyżej miejscowości wraz z zaproszonymi partnerami (samorządowcami, przedsiębiorcami, przedstawicielami organizacji pozarządowych i mediów) oraz członkowie „Inspiratorium” – nieformalnej grupy ekspertów koordynowanej przez FRSI, która ma wspierać biblioteki pomysłami na innowacje. W trakcie konferencji zaprezentowane zostały przykłady różnych działań realizowanych przez członków „Inspiratorium”, np. sposoby kształtowania przestrzeni publicznej z udziałem mieszkańców, technologie wspierające komunikację w rozproszonych zespołach, nowatorskie metody diagnozy społecznej. Ważną aktywnością był booksprint, podczas którego uczestnicy opracowali liczącą ok. 40 stron publikację zawierającą ich opinie na temat innowacji społecznych w wymiarze lokalnym. Przygotowując się do konferencji zespoły z poszczególnych miejscowości przeprowadziły wstępną diagnozę problemów społecznych, dla których chciałyby znaleźć rozwiązanie. Są wśród nich m.in. włączenie społeczności miasta w festiwal rockowy, spowodowanie, by rynek miasta stał się miejscem spotkań dla mieszkańców, czy integracja mieszkańców osiedla będącego „sypialnią” dużego miasta. Oprócz konferencji w 2013 r. odbyły się także dwa warsztaty dla zespołów z każdej biblioteki – na temat komunikacji interpersonalnej i integracji zespołów oraz diagnozy społecznej.

W ramach Programu Rozwoju Bibliotek FRSI prowadziła także **wiele działań promocyjnych i informacyjnych**:

- » 11-13 czerwca uczestniczyliśmy po raz kolejny w [Ogólnopolskim Kongresie Regionów](#) – największym wydarzeniu samorządowym w Polsce, w którym co roku bierze udział ponad 1 500 przedstawicieli władz lokalnych, regionalnych i centralnych oraz działaczy samorządowych. Wspólnie z Orange Polska przygotowaliśmy panel pt. „Innowacyjna

gmina. W co inwestować, aby zapewnić stały rozwój gminy? Jak w pełni wykorzystać potencjał mieszkańców?”. Dyskusja dotyczyła czynników ważnych dla rozwoju lokalnego: umiejętnego połączenia inwestycji w infrastrukturę z inwestycjami w kapitał ludzki (w tym rozwijanie cyfrowych kompetencji mieszkańców), wykorzystania technologii, tworzenia partnerstw dla realizacji lokalnych celów, nowego typu przywództwa. Ważnym elementem dyskusji było wskazanie istotnej roli biblioteki dla tak rozumianego rozwoju lokalnego.

- » Podczas **V Kongresu Kobiet** (14-15 czerwca) zorganizowaliśmy stoisko pod hasłem „Biblioteka – więcej niż myślisz!” i zaprosiliśmy osoby uczestniczące w kongresie do wspólnej zabawy. Naszym celem było przybliżenie roli bibliotekarek oraz pokazanie uczestniczkom kongresu potencjału bibliotek poprzez quiz wiedzy na temat bibliotekarek i bibliotek. Po kongresie opublikowaliśmy na portalu www.biblioteki.org podsumowanie quizu, a w szczególności analizę odpowiedzi na pytanie: „Co zachęciłoby Cię do pójścia do biblioteki?”, z pozytecznymi i praktycznymi wskazówkami dla bibliotekarek w całej Polsce. FRSI była jedną z 15 organizacji pozarządowych wybranych w procedurze konkursowej do prezentacji swojej działalności w kuluarach kongresu.
- » 10 października Stowarzyszenie Szkoła Liderów wraz z FRSI zorganizowały w Warszawie debatę na temat łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury (po roku funkcjonowania w polskim prawie takiej możliwości). W debacie wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Biblioteki Narodowej wraz z dyrektorem tej instytucji, dyrektorzy wojewódzkich bibliotek publicznych, przedstawiciele samorządów, dyrektorzy i pracownicy bibliotek publicznych oraz innych lokalnych instytucji kultury z różnych części Polski. Spotkanie było platformą wymiany doświadczeń i racjonalnej dyskusji między przedstawicielami różnych środowisk na temat łączenia bibliotek, który budzi wśród bibliotekarzy duże emocje. Przebieg spotkania pokazał przede wszystkim potrzebę rozmowy z zaangażowaniem przedstawicieli różnych środowisk, które mają wpływ na tworzenie polityki kulturalnej na poziomie lokalnym. Ujawniła się także potrzeba wypracowywania lokalnych strategii kultury – obecnie proces łączenia instytucji najczęściej nie jest powiązany ze sformułowaniem wizji połączonej instytucji, ponieważ jest dokonywany pod presją oszczędności wobec trudnej sytuacji finansowej wielu samorządów. Zarówno treść debaty, jak i jej sposób przeprowadzenia angażujący wszystkich obecnych, zostały wysoko ocenione przez uczestników.
- » W dniach 21-22 października FRSI zorganizowała **IV Kongres Bibliotek Publicznych**, który odbył się w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie pod hasłem „Biblioteka pełna ludzi”. Wydarzenie zostało objęte już po raz trzeci honorowym patronatem Małżonki Prezydenta RP Pani Anny Komorowskiej. Patronem wydarzenia było również Centrum Nauki Kopernik. Partnerem technologicznym była firma Orange Polska, która zapewniła dostęp do Internetu, a partnerem medialnym – serwis bibliosfera.pl. W kongresie wzięło udział ponad 300 osób: bibliotekarzy oraz przedstawicieli instytucji i organizacji współpracujących z bibliotekami z kraju i z zagranicy. Kongres cieszył się ogromnym zainteresowaniem – miejsca wyczerpały się w ciągu dwóch dni. Podczas inauguracji przemówienie wygłosił Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Bogdan Zdrojewski, natomiast Minister Administracji i Cyfryzacji, Michał Boni, przygotował dla uczestników kongresu przekaz wideo. Gościem specjalnym była Sarah Houghton, dyrektorka biblioteki publicznej w San Rafael w Kalifornii i twórczyni blogu dla bibliotekarzy „Librarian in Black”, która w swoim wystąpieniu zaprezentowała nowatorskie usługi amerykańskich bibliotek publicznych i działania realizowane przez bibliotekarzy wspólnie z mieszkańcami. Podczas kongresu odbyło się 36 warsztatów i prezentacji, z których większość prowadzili sami bibliotekarze. Prowadzący zostali wyłonieni w przeprowadzonym w czerwcu otwartym konkursie – oprócz bibliotekarzy byli to także przedstawiciele organizacji pozarządowych i firm. Uczestnicy mogli także odwiedzić stanowiska informacyjne bibliotekarzy z Bułgarii, Mołdawii, Rumunii i Ukrainy, przedstawicieli sieci „LABiB”, Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Instytutu Książki. Ponadto Stowarzyszenie „Hackerspace Warszawski” prezentowało drukarki 3D, a portal bibliotekarski pulowerek.pl przeprowadził angażujące i pełne humoru konkursy.

Uczestnicy kongresu mieli również możliwość zwiedzenia Centrum Nauki Kopernik. W przeprowadzeniu kongresu pomagali wolontariusze – blisko 20 osób, z których część była zaangażowana po raz kolejny.

Podczas kongresu nastąpiło ogłoszenie wyników drugiej edycji **konkursu stypendialnego im. Olgi Rok** wspierającego rozwój osobisty bibliotekarek z małych miejscowości, którego FRSI jest partnerem merytorycznym. Stypendium w wysokości 2.500 PLN otrzymała Pani Anna Orlikowska, dyrektorka biblioteki w Brusach (woj. pomorskie). Kapituła przyznała także pięć wyróżnień. Do konkursu nadesłano łącznie 80 zgłoszeń.

- » FRSI rozwija **portal www.biblioteki.org**, wzbogacając jego zasoby wiedzy i aktualności, przyczyniając się do wzrostu popularności serwisu w środowisku bibliotecznym. W 2013 r. portal został rozbudowany m.in. o podstrony tematyczne dotyczące [rzecznictwa](#), [prowadzenia spotkań](#) oraz współpracy [bibliotek i organizacji pozarządowych](#). Statystyki portalu za ostatni kwartał 2013 r. obejmują: ponad 144 000 odwiedzin, ponad 400 000 odsłon oraz blisko 43 500 unikalnych użytkowników.
- » FRSI kontynuowała wydawanie **comiesięcznego elektronicznego biuletynu**, którego pierwszy numer ukazał się we wrześniu 2009 r. Biuletyn składa się z części ogólnopolskiej i 16 wersji regionalnych, które są przygotowywane przez koordynatorów Programu z bibliotek wojewódzkich. Jest narzędziem do komunikowania nie tylko inicjatyw prowadzonych w ramach Programu Rozwoju Bibliotek, ale także do inspirowania bibliotekarzy poprzez ciekawe przykłady z innych krajów. Biuletyn dociera do blisko 5 000 odbiorców.
- » Profil Programu Rozwoju Bibliotek w serwisie Facebook ma już ponad 2 300 fanów – bibliotekarzy, studentów, partnerów i przyjaciół Programu (wzrost o 800 fanów w porównaniu z rokiem 2012). Jest wykorzystywany nie tylko do promowania Programu, ale również do zbierania opinii w ramach prowadzonych przez Fundację działań.

W 2013 r. przedstawiciele FRSI uczestniczyli w wielu **międzynarodowych konferencjach**, przede wszystkim promując rolę bibliotek, m.in. 28-29 maja w **IV Światowym Forum Telecentrów SPARK** w Granadzie. Przedstawicielka FRSI wystąpiła w panelu nt. roli telecentrów w aktywizacji obywateli, natomiast przedstawiciel FRSI podczas warsztatu dzielił się wnioskami z badania wpływu realizowanego przez FRSI projektu „Link do przyszłości. Młodzi. Internet. Kariera”, w którym testowano narzędzia wypracowane przez projekt [MIREIA](#) (test został przeprowadzony dla Institute for Prospective Technological Studies (IPTS) przy Centrum Badawczym Komisji Europejskiej przez Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”). Także dzięki współpracy z Telecentre Europe przedstawiciele FRSI uczestniczyli w **III Zgromadzeniu Cyfrowym Europy** (Dublin, 19-20 czerwca), zorganizowanym przez Komisję Europejską we współpracy z Prezydencją Irlandzką UE. Tego typu konferencje odbywają się corocznie i dotyczą aktualnych wyzwań w realizacji Europejskiej Agendy Cyfrowej, jednego z siedmiu projektów flagowych strategii rozwoju UE „Europa 2020”. Tematami przewodnimi konferencji w Dublinie były m.in. europejska Szeroka Koalicja na rzecz Cyfrowych Miejsc Pracy oraz rola edukacji cyfrowej w rozwoju.

Inne – poza Programem Rozwoju Bibliotek – projekty FRSI realizowane w 2013 r.:

- » Fundacja kontynuowała nawiązaną we wrześniu 2011 r. współpracę z Biurem ds. Prasy i Kultury Ambasady Stanów Zjednoczonych w Warszawie przy realizacji projektu **„Ameryka w Twojej bibliotece” (A@YL)**. Jego celem jest zapewnienie dostępu do informacji i materiałów na temat USA za pośrednictwem bibliotek w dużych miastach, w których nie ma dyplomatycznego przedstawicielstwa Stanów Zjednoczonych lub innej instytucji prowadzącej działalność informacyjną na temat USA. Rolą FRSI było przeprowadzenie konkursu wśród bibliotek w miastach wytypowanych przez Ambasadę oraz wsparcie przy realizacji programu (np. wizyty w bibliotekach, szkolenia). Zwycięskie biblioteki otrzymały zbiór publikacji w języku angielskim oraz inne materiały poświęcone Stanom Zjednoczonym, a także dostęp do internetowych baz artykułów z periodyków, książek elektronicznych,

 ameryka @twojej bibliotece

encyklopedii itp. Projekt jest realizowany w ośmiu miastach: Bydgoszczy, Gorzowie Wlkp., Kielcach, Koszalinie, Olsztynie, Opolu, Suwałkach i Zielonej Górze. W 2013 r. odbył się 3-dniowy warsztat dla koordynatorów A@YL, który służył podsumowaniu pierwszego roku działalności punktów informacyjnych A@YL w bibliotekach, wymianie doświadczeń, pogłębieniu wiedzy na temat materiałów promujących i informujących o Stanach Zjednoczonych oraz zapoznaniu się z metodami prowadzenia działań rzeczniczych przez biblioteki. W październiku na zaproszenie Ambasady do Polski przyjechała Sarah Houghton, Dyrektorka Biblioteki Publicznej w San Rafael w stanie Kalifornia i twórczyni blogu dla bibliotekarzy „Librarian in Black”, która spotkała się z uczestnikami projektu w dniach 12-25 października w bibliotekach wojewódzkich w Gorzowie Wielkopolskim, Krakowie i Zielonej Górze oraz w bibliotece miejskiej w Opolu. Prezentacja Sarah Houghton dotyczyła przede wszystkim modelu biblioteki partycypacyjnej, współtworzonej przez użytkowników biblioteki i mieszkańców, odpowiadającej na ich potrzeby. Spotkania te spotkały się z dużym zainteresowaniem bibliotekarzy – uczestniczyło w nich blisko 400 osób. Sarah Houghton była także prelegentką podczas opisanego wyżej IV Kongresu Bibliotek. Budżet projektu A@YL to 168.842 PLN.

- » FRSI między grudniem 2012 r. a październikiem 2013 r. realizowała drugą edycję projektu „**O finansach... w bibliotece**”, dzięki dotacji w wysokości 500.000 PLN z Narodowego Banku Polskiego. 2 200 seniorów wzięło udział w cyklu pięciu spotkań z zakresu edukacji finansowej (m.in. na temat bankowości elektronicznej, wyboru najkorzystniejszych ofert bankowych, bezpiecznego korzystania z kart i bankomatów) z wykorzystaniem kursu e-learningowego. Spotkania organizowały biblioteki ze 106 gmin z siedmiu województw wybrane w konkursie spośród uczestników Programu Rozwoju Bibliotek. Spotkania były prowadzone przez 212 przeszkolonych bibliotekarzy. Efekty projektu zostały podsumowane w czasie seminarium w Warszawie w dniach 15-16 października. Uczestniczyło w nim ponad 100 osób: bibliotekarze, uczestnicy spotkań lokalnych, przedstawiciele organizacji pozarządowych zajmujących się edukacją ekonomiczną oraz NBP. Podczas seminarium zostały ogłoszone wyniki konkursu na najlepszą historię uczestnika kursu. Nagrody wręczono seniorom – autorom relacji. Wyróżniono również biblioteki, które przygotowały najlepsze relacje multimedialne ze spotkań.

**O FINANSACH
W BIBLIOTECE**

W grudniu 2013 r. rozpoczęła się trzecia edycja projektu. Zostanie on rozszerzony na całą Polskę – będą mogły wziąć w nim udział także te biblioteki z terenów wiejskich i małych miast, które nie uczestniczą w Programie Rozwoju Bibliotek (łącznie ok. 110 bibliotek, w tym 60 nowych i 50 wyróżnionych spośród uczestników poprzednich edycji projektu). Nowością będzie szkolenie online dla bibliotekarzy – absolwentów poprzednich edycji, a także spotkania dla osób bardziej zaawansowanych w korzystaniu z narzędzi finansowych. Narodowy Bank Polski przeznaczył na realizację trzeciej edycji projektu dotację w wysokości 482.853,40 PLN.

- » Fundacja kontynuowała realizację projektu „**Link do przyszłości. Młodzi. Internet. Kariera**”, rozpoczętego w maju 2012 r. Celem projektu jest zwiększanie szans na rynku pracy młodych ludzi z terenów wiejskich i małych miast poprzez ukazywanie im różnorodności współczesnych zawodów i roli, jaką w życiu zawodowym odgrywają nowoczesne technologie. W maju 2013 r. zakończyła się pierwsza edycja projektu – ok. 10 000 uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z małych miejscowości wzięło udział w spotkaniach z młodymi profesjonalistami, wśród których byli m.in. grafik komputerowy, metodyk w firmie e-learningowej czy twórca animacji, teledysków i filmów reklamowych. Spotkania odbywały się głównie w bibliotekach publicznych. Dzięki aktywnym zabiegom FRSI pierwsza edycja projektu została wybrana jako jeden z pięciu studiów przypadku do przetestowania metodologii badania wpływu wypracowanej w ramach wspomnianego wyżej europejskiego przedsięwzięcia [MIREIA](#).

W październiku 2013 r. rozpoczęła się druga edycja projektu „Link do przyszłości”. Weźmie w niej udział kolejne 10 000 młodych osób; do końca grudnia 2013 r. odbyło się blisko 120 spotkań, w których wzięło udział ponad 4 000 osób. Również w październiku FRSI złożyła wniosek grantowy na kolejną, trzecią edycję projektu, który został zaakceptowany przez Microsoft. W trzeciej edycji większy nacisk będzie położony na spotkania z lokalnymi profesjonalistami oraz na budowanie postaw przedsiębiorczości i wzmacnianie kompetencji społecznych, potrzebnych na współczesnym rynku pracy. Dotychczasowe edycje projektu „Link do przyszłości. Młodzi. Internet. Kariera” są finansowane ze środków Microsoft w ramach inicjatywy „Youth Spark” (każda w wysokości 100.000 USD) oraz przez PAFW.

- » Od września 2012 r. Fundacja realizuje projekt **„RozPRACUJ to z biblioteką”** – pilotażowe przedsięwzięcie, które przygotowuje biblioteki do wsparcia osób dorosłych

ROZPRACUJ TO
Z BIBLIOTEKĄ

poszukujących pracy lub rozważających przekwalifikowanie się. Projekt jest realizowany ze środków Fundacji Społeczeństwa Otwartego (Open Society Foundations) oraz Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Uczestniczy w nim 37 bibliotek gminnych nieobjętych Programem Rozwoju Bibliotek z województw: mazowieckiego, łódzkiego i świętokrzyskiego. Projekt w warstwie metodologicznej czerpie z dorobku Programu Rozwoju Bibliotek. Bibliotekarze ukończyli warsztaty planowania rozwoju biblioteki (prowadzone przez trenerów Stowarzyszenia „CAL”), przygotowali plany rozwoju biblioteki z uwzględnieniem rynku pracy, ukończyli kurs e-learningowy pt. „Biblioteczne okno na rynek pracy” i szkolenie na temat doradztwa zawodowego (przygotowane i prowadzone przez trenerów Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych). Uczestniczyli także w 5-dniowych szkoleniach informatycznych przygotowujących ich do korzystania z przekazanego bibliotekom w ramach projektu sprzętu komputerowego – szkolenia te obejmowały także przygotowanie bibliotekarzy do instruowania użytkowników biblioteki, jak tego sprzętu używać. W styczniu 2014 r. biblioteki pozyskały granty na działania skierowane do mieszkańców poszukujących pracy lub nowego zawodu. Projekt będzie realizowany do sierpnia 2014 r. Wysokość dotacji to 3.168.000 PLN.

- » Od maja 2013 r. FRSI realizuje projekt **„Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur”** dofinansowany ze środków Mechanizmu EOG 2009-2014 w ramach programu „Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego”.

BIBLIOTEKA
MIEJSCEM
SPOTKAN
WIELU
KULTUR

Projekt opiera się na doświadczeniu i współpracy z sześcioma bibliotekami norweskimi: Biblioteką Wielokulturową, bibliotekami okręgowymi w Buskerud, Hordaland i Oppland oraz bibliotekami gminnymi w Bergen i Trondheim. Ma na celu wypracowanie modelu biblioteki integrującej lokalną, różnorodną społeczność oraz wyposażenie bibliotekarzy w wiedzę i umiejętności potrzebne do planowania i realizacji działań wielokulturowych, podejmowanych razem z przedstawicielami mniejszości. Biorą w nim udział 4 biblioteki wojewódzkie, 9 bibliotek powiatowych oraz 36 bibliotek gminnych z czterech zróżnicowanych kulturowo województw: małopolskiego, opolskiego, pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Dotychczas zostały ukończone prace nad wstępnym modelem wielokulturowej biblioteki oraz opracowany program szkoleń wielokulturowych dla bibliotekarzy. Od listopada 2013 r. trwają szkolenia dla bibliotekarzy. Jesienią przedstawicielki FRSI i trenerzy projektu odbyli wizytę studyjną w wybranych bibliotekach norweskich. Najważniejsze działania planowane na 2014 r. to: kontynuacja szkoleń, rozpoczęcie działań wielokulturowych przez biblioteki biorące udział w projekcie (w tym realizacja mini-projektów polsko-norweskich), finalizacja prac nad publikacją zawierającą model wielokulturowej biblioteki oraz dobre praktyki i scenariusze działań wielokulturowych podejmowanych przez uczestników projektu. Budżet projektu to 1.653.871 PLN (w tym dotacja 1.435.560 PLN). Wkład własny zapewniają Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności oraz Biblioteka Narodowa Norwegii.

- » FRSI kontynuowała rozpoczęty w maju 2012 r. program „**Nowe Technologie Lokalnie**” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Jego celem jest podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie wykorzystania nowych technologii w bieżącej działalności. Działania w ramach tego przedsięwzięcia mają charakter ogólnopolski i lokalny.

W ramach działań ogólnopolskich w maju 2013 r. w Warszawie została zorganizowana kolejna konferencja „Sektor 3.0. Technologie w organizacjach pozarządowych”, w której udział wzięło blisko 300 przedstawicieli organizacji pozarządowych, świata biznesu i nauki. Warsztaty i prezentacje prowadziło ponad 20 prelegentów z kraju i z zagranicy. Wydarzenie aktywnie wspierali partnerzy biznesowi, w tym Orange Polska, Microsoft oraz Intel. W trakcie konferencji po raz pierwszy przyznano specjalną nagrodę „Nowe Technologie Lokalnie Sektor 3.0” dla organizacji mającej szczególnie dorobek w promowaniu ICT w trzecim sektorze. Nagrodę w wysokości 40.000 PLN otrzymała Fundacja Widzialni z Częstochowy. W maju uruchomiliśmy serwis tematyczny www.technologie.ngo.pl, będący częścią portalu dla organizacji pozarządowych ngo.pl. Nowy serwis składa się z kilku bloków tematycznych, strefy blogerów, mediateki. Umożliwia także pobranie specjalistycznych e-booków. W drugiej połowie roku, we współpracy z Biurem eDyplomacji Departamentu Stanu USA, Ambasadą USA w Warszawie oraz Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności, FRSI zorganizowała ponadto międzynarodową konferencję TechCamp, która jest inicjatywą amerykańskiego Departamentu Stanu. Wydarzenie adresowane było do ok. 140 osób. W jego organizację zaangażowane były takie firmy technologiczne, jak Intel, Google, Microsoft. FRSI przeprowadziła także konkurs na innowacyjne projekty z zakresu ICT, w ramach którego powstały m.in. nowe narzędzia, aplikacje i kampanie informacyjne.

Działania o charakterze lokalnym są adresowane do wybranej grupy organizacji pozarządowych z małych miejscowości, którym oferowane są m.in. specjalistyczne szkolenia, wsparcie sieci tzw. mobilnych doradców ICT oraz dotacje na zakup sprzętu, oprogramowania i usług ICT. 16 doradców udzieliło wsparcia technologicznego przeszło 250 lokalnym organizacjom – blisko 600 razy pomagali w zakresie planowania technologii, bieżącego wykorzystania sprzętu i oprogramowania oraz pośredniczyli w poszukiwaniu partnerów do wspólnych projektów z obszaru ICT. Oprócz działań doradców równie istotne były szkolenia organizowane dla grupy 15 organizacji. Uczestnicy warsztatów mieli okazję nie tylko podnieść kwalifikacje w zakresie obsługi narzędzi, lecz również ubiegali się o wsparcie finansowe na zakup sprzętu. W wyniku konkursu przyznano 10 grantów o łącznej wartości 40.000 PLN.

Projekt jest finansowany ze środków PAFW. Od lipca 2013 r. FRSI realizuje drugą edycję programu dzięki dotacji w wysokości 1.260.000 PLN. Dotacja na pierwszą edycję (pilotaż) wyniosła 1.059.800 PLN.

- » 31 grudnia 2013 r. zakończył się realizowany od kwietnia 2013 r. w Gruzji projekt „**Blżej edukacji, informacji i pracy – nowoczesna oferta gruzińskich bibliotek**”. W ramach projektu 15 bibliotek z dwóch regionów zachodniej Gruzji (Imereti i Guria) otrzymało sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu, a ponad 40 bibliotekarzy uczestniczyło w 12-dniowym cyklu szkoleń z zakresu IT oraz planowania rozwoju biblioteki (ze szczególnym akcentem na społeczną i zawodową aktywizację mieszkańców). Na początku grudnia odbyły się spotkania podsumowujące w bibliotekach głównych obu regionów, podczas których zostały zaprezentowane m.in. projekty realizowane przez biblioteki, zaplanowane w wyniku szkoleń. Liderem projektu było Stowarzyszenie „CAL”, natomiast FRSI miała status partnera. Fundacja była odpowiedzialna m.in. za rekrutację uczestników, organizację zakupu i dostaw sprzętu ICT do bibliotek, przygotowanie programu szkolenia IT i materiałów dla uczestników. Partnerem w projekcie była także Główna Biblioteka Naukowa gruzińskiego miasta Kutaisi. Projekt był współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy

rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych – całkowity budżet projektu wyniósł 471.750 PLN, z czego dotacja z ministerstwa wyniosła 424.475 PLN. Wkład własny opiewał na 47.275 PLN i był wniesiony przez wszystkich trzech realizatorów projektu (w tym FRSI dzięki środkom PAFW w wysokości 12.800 PLN).

- » W 2013 r. FRSI była partnerem Fundacji „Aktywizacja” w realizacji projektu „**Akademia Liderów Integracji Cyfrowej i Edukacji**” (**ALICE**). Projekt trwający od listopada do połowy grudnia był finansowany ze środków Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji (dotacja w wysokości 570.000 PLN). Jego celem było zwiększenie umiejętności liderskich, trenerskich i organizacyjnych osób, które lokalnie zajmują się edukacją i aktywizacją cyfrową: pracowników i trenerów z pracowni komputerowych, bibliotekarzy, nauczycieli i innych animatorów lokalnych prowadzących działania w zakresie e-integracji. 60 przedstawicieli tych grup uczestniczyło w 80-godzinny cykl szkoleń. Dowiedzieli się, jak planować, promować, realizować i ewaluować szkolenia z zakresu umiejętności cyfrowych, rozwinęli umiejętności trenerskie, kompetencje liderskie i organizacyjne, pogłębili wiedzę o możliwościach wykorzystania ICT w aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz o edukacji medialnej i wspieraniu rozwoju kompetencji cyfrowych. Na zakończenie szkoleń przygotowali – pod opieką trenerów – plan działań edukacyjnych z zakresu kompetencji cyfrowych dla placówki czy instytucji, w której pracują lub z którą współpracują. Dzięki skutecznej promocji ze strony FRSI większość uczestników stanowili bibliotekarze (39 osób, w tym 11 uczestniczących w Programie Rozwoju Bibliotek).

W 2013 roku Fundacja realizowała także inne działania angażujące biblioteki publiczne:

- » FRSI rozpoczęła współpracę z firmą Megawiedza prowadzącą portal www.megamatma.pl, który zawiera materiały do nauki matematyki. W konkursie wyłonionych zostało 30 bibliotek publicznych (spośród 90 aplikujących), które uzyskały bezpłatny dostęp do zasobów portalu na wszystkich stanowiskach komputerowych dostępnych w bibliotekach i ich filiach. Ta pilotażowa współpraca trwała do końca pierwszego kwartału 2013 r. Portal został pozytywnie oceniony przez bibliotekarzy i użytkowników, dlatego firma Megawiedza we współpracy z FRSI udostępniła go bezpłatnie na rok (do marca 2015 r.) bibliotekom publicznym w całym kraju.
-
- » W sześciu bibliotekach zakończył się trwający od czerwca 2013 r. pilotażowy projekt „**Czytacz**”, w ramach którego biblioteki organizowały pracę wolontariuszy, którzy przynosili książki z bibliotek do domów najstarszych lub niepełnosprawnych czytelników i czytali im na głos. We wrześniu odbyło się spotkanie podsumowujące projekt. Na bazie tych doświadczeń powstał [poradnik](#) dla bibliotekarzy, którzy chcieliby zrealizować podobny projekt w swoich placówkach. W publikacji można znaleźć wskazówki, w jaki sposób dotrzeć do najstarszych czytelników, jak zachęcić wolontariuszy do wychodzenia z książką poza mury biblioteki, jak koordynować ich pracę oraz jak czytać na głos, żeby się nie zmęczyć. Projekt został częściowo sfinansowany ze środków PAFW.
-
- » Wspólnie z wydawnictwem Aga Press, publikującym popularne pisma dla dzieci i młodzieży, FRSI zrealizowała pilotażowy projekt **[RED]AKCJA**. 20 wyłonionych w drodze konkursowej bibliotek przeprowadziło cykl warsztatów dziennikarskich dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W maju 2013 r. bibliotekarze przeszli szkolenie trenerskie, a do połowy listopada 2013 r. zorganizowali warsztaty dla młodzieży według opracowanych wcześniej scenariuszy. Rozstrzygnięty został także konkurs na najlepsze publikacje – nagrodzone zostały trzy wywiady z
-

ciekawymi ludźmi przeprowadzone przez uczestników warsztatów oraz blog będący efektem warsztatów dziennikarskich zorganizowanych w ramach projektu.

- » Zakończyła się akcja zainicjowana przez Fundację LOTTO Milion Marzeń i zrealizowana przez FRSI wspólnie ze Stowarzyszeniem „CAL” pod hasłem **„Milion przygód z książką”**. Przedsięwzięcie trwało od czerwca do września 2013 r. Wzięło w nim udział 100 bibliotek, z których każda otrzymała pakiet 50 książek (łącznie 5 000 publikacji) dla dzieci i młodzieży przekazanych przez Wydawnictwo Media Rodzina. Biblioteki te zorganizowały spotkania dla młodych osób według jednego z dziesięciu scenariuszy zainspirowanych tematyką tych książek. Akcji towarzyszył konkurs na najciekawszy fotoreportaż z tych spotkań – trzy zwycięskie biblioteki otrzymały projektory multimedialne ufundowane przez Fundację LOTTO.
- » W styczniu 2013 r. FRSI we współpracy z Wydawnictwem Widnokrag zorganizowała konkurs dla bibliotek na wykorzystanie **„Czarnej książki kolorów”** podczas zajęć dla dzieci. Książka opowiada o tym, w jaki sposób świat kolorów postrzegają osoby niewidome na przykładzie niewidomego chłopca, który potrafi poczuć, dotknąć, usłyszeć czy spróbować kolory. 100 bibliotek otrzymało bezpłatnie książkę „Czarna książka kolorów” i zorganizowało spotkania w oparciu o przygotowany przez FRSI scenariusz. Następnie biblioteki przesłały relacje ze spotkań – najlepsze z nich zostały nagrodzone pakietami książek Wydawnictwa „Widnokrag”.
- » W październiku 2013 r. FRSI wspólnie z Fundacją Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (WOŚP) uruchomiła kampanię **„Biblioteki to miejsca przyjazne sztabom WOŚP”**. Do współpracy przy 22. Finale Wielkiej Orkiestry zgłosiło się 355 bibliotek, które m.in. udostępniały miejsce do zorganizowania spotkań rekrutacyjnych, informacyjnych i szkoleniowych dla wolontariuszy WOŚP, a także komputery z dostępem do Internetu oraz inne urządzenia multimedialne. Część bibliotek zorganizowała także wspólnie ze sztabem WOŚP imprezę podczas 22. Finału, wykorzystując scenariusze opracowane przez FRSI wraz z towarzyszącymi im materiałami informacyjnymi. Udział bibliotek w tym przedsięwzięciu miał duże znaczenie promocyjne: dzięki niemu zaistnieją jako miejsca użyteczne, dysponujące nowoczesnymi technologiami, zaangażowane w ważną społecznie akcję. FRSI miała także okazję opowiedzieć o działaniach bibliotek podczas telewizyjnego wejścia w dniu finału WOŚP.
- » W listopadzie 2013 r. ruszyła trzecia edycja projektu **„FunEnglish w bibliotece”**, będąca efektem współpracy FRSI z firmą Funmedia. W projekcie mogą wziąć udział wszystkie biblioteki publiczne z całej Polski. Każda z nich otrzyma na rok bezpłatny dostęp do e-learningowego kursu języka angielskiego funenglish.pl dla dzieci w wieku 6-12 lat na dowolną liczbę komputerów. Dzieci mogą korzystać z kursu zupełnie samodzielnie – wystarczy tylko komputer z dostępem do Internetu. Kurs oferuje już ponad 1 200 bibliotek z całego kraju. W trzeciej edycji biblioteki mogą wykorzystać sześć scenariuszy zajęć dla dzieci, a także wspólnie z nimi wziąć udział w konkursie na projekt edukacyjnej gry komputerowej.

Działalność FRSI w organizacjach branżowych w 2013 r.:

Rok 2013 był drugim rokiem działalności FRSI w stowarzyszeniu [Telecentre-Europe](#), zrzeszającym telecentra w całej Europie i działającym na ich rzecz. Kluczowym przedsięwzięciem tej organizacji jest doroczna międzynarodowa kampania „Tydzień z Internetem” (*Get Online Week*), która ma na celu zachęcenie jak największej liczby osób do poznania możliwości Internetu. W Polsce w 2013 r. kampanię już po raz trzeci koordynowała FRSI, tym razem we współpracy z dwoma pozostałymi polskimi członkami sieci: Fundacją „Aktywizacja” oraz Stowarzyszeniem „Miasta w Internecie”. W ramach kampanii w całej Europie w dniach 18-24 marca w miejscach oferujących publiczny dostęp do Internetu organizowane były spotkania, podczas których uczestnicy poznawali różnorodne zasoby, możliwości i zastosowania Internetu. W Polsce swój udział w kampanii zgłosiło 566 instytucji: biblioteki, szkoły, domy kultury, pracownie

komputerowe, świetlice, urzędy. Organizatorzy spotkań mogli wykorzystać scenariusze przygotowane przez koordynatorów kampanii, zachęcające do odkrywania nowych możliwości Internetu i przeprowadzania przy jego pomocy zarówno zabawnych eksperymentów naukowych, jak i doświadczeń pokazujących, jak z nowoczesnych technologii mogą korzystać osoby niepełnosprawne.

W 2013 r. w spotkaniach w ramach kampanii „Tydzień z Internetem” w Polsce wzięło udział ponad 7 500 osób, natomiast w całej Europie – blisko 100 000.

Ponadto FRSI należy do:

- » [Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych](#), zrzeszającej ponad 100 organizacji z całej Polski, stawiającej sobie za cel dbanie o dobre otoczenie społeczno-prawne dla działalności trzeciego sektora. FRSI aktywnie uczestniczyła w pracach grupy monitorującej przygotowania administracji rządowej do wydatkowania środków w ramach nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020.
- » [Stowarzyszenia Grupa Zagranica](#), skupiającego polskie organizacje pozarządowe zaangażowane w międzynarodową współpracę rozwojową, wspieranie demokracji, pomoc humanitarną i edukację globalną.
- » [Szerokiego Porozumienia na rzecz Rozwoju Umiejętności Cyfrowych](#), powołanego z inicjatywy Ministra Administracji i Cyfryzacji oraz Lidera Cyfryzacji, pod patronatem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego.
- » Koalicji Cyfrowego Włączenia Generacji 50+ ["Dojrzałość w sieci"](#), powołanej przez UPC Polska i Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce.

W roku 2014 Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego będzie kontynuowała swoją działalność statutową, w tym realizację Programu Rozwoju Bibliotek.

31.03.2014

Załącznik 1. Opis działań i zasobów wypracowanych w ramach komponentu Programu Rozwoju Bibliotek pt. „Organizacje pozarządowe bibliotekom”

ROZWÓJ DZIECI

- » **„Biblioteczne zajęcia dla dzieci i rodziców”**. Realizator: Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego. Nowatorskie działania dla małych dzieci i ich rodziców: „Grupy Zabawowe” oraz „Biblioteczki dla Najmłodszych”. W ramach projektu biblioteki zostały wyposażone w materiały do pracy z małymi dziećmi oraz w zestawy książek, zabawek, gier edukacyjnych wraz z instrukcjami. Zgodnie z założeniem projektu bibliotekarki nie zamieniają się w nauczycielki edukacji przedszkolnej realizujące określony program, ale animują zajęcia wykorzystując zasoby rodziców i zachęcając ich do samodzielnego wspierania rozwoju dzieci.

Często nowa oferta bibliotek jest jedyną ofertą edukacyjną dla małych dzieci i rodziców mieszkających na wsi. Doświadczenia projektu wskazują na to, że dzieci bardzo szybko aklimatyzują się w bibliotece, traktują ją jako swoje miejsce, nie zaburzają funkcjonowania, stają się pełnoprawnymi użytkownikami. Jest to nie do przecenienia na obszarach wiejskich, gdzie nadal do przedszkola nie ma dostępu prawie połowa 3-4 latków. Nowa oferta okazała się bardzo ważna dla rodziców – mają miejsce wspierające ich w wychowaniu dzieci. Dzięki projektowi dzieci w wieku od kilku miesięcy do 5 roku dostały lepsze szanse edukacyjne. Bezpośrednimi odbiorcami projektu było 3 000 dzieci i ich rodziców. Powstało 50 grup zabawowych, zestawy edukacyjne były wypożyczone 4 500 razy (średnio 750 razy w miesiącu). Dotychczasowe doświadczenia projektu zostały podsumowane w publikacji **„Jak pracować z małymi dziećmi w bibliotece – poradnik dla bibliotek. Inspiracje”**. Fundacja zaoferowała bibliotekarzom także nowe szkolenie on-line **„Jak słuchać małych dzieci”**.

Strona projektu:

http://www.frd.org.pl/programy/aktualne/biblioteczne_zajecia_dla_dzieci_i_rodzicow_ii_edycja

PRACA

- » **„Praca: Enter. Biblioteka jako miejsce informacji o rynku pracy”**. Realizator: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych. FISE przygotowywała biblioteki do pełnienia roli lokalnych centrów wsparcia dla osób poszukujących pracy lub planujących karierę zawodową. Opracowany serwis www.praca-enter.pl był punktem wyjścia dla szkoleń dotyczących rynku pracy, warsztatów odkrywania osobistego potencjału, czy też dyskusji o potrzebach pracowników i pracodawców. Cztery moduły składające się na serwis: **Twój potencjał**, **Przewodnik po rynku pracy**, **Katalog zawodów** oraz **Czytelnia** w połączeniu z

„[Przewodnikiem metodycznym po serwisie praca-enter.pl](http://www.praca-enter.pl)” stanowią solidną bazę dla nauczycieli, bibliotekarzy, doradców, coachów. To potencjalni realizatorzy działań na rzecz zatrudnienia, których inicjatorami mogą być organizacje pozarządowe pomagające w poszukiwaniu pracy, małe i duże stowarzyszenia wspierające rozwój przedsiębiorczości. Kluczowym narzędziem jest „[Twój potencjał](#)” – składająca się z 11 etapów ścieżka zadań w formie kwestionariuszy i notatek prowadząca do zawodów najlepiej pasujących do profilu użytkownika. Ścieżkę można przejść samodzielnie, jednak, jak zauważają twórcy serwisu: „narzędzie nie zastąpi kontaktu z żywą osobą, zaś aktywne asystowanie w jego wykorzystaniu jest niezbędne, aby użytkownik mógł wynieść maksymalne korzyści”.
Strona projektu: <http://www.praca-enter.pl/>

SPRAWY OBYWATELSKIE

- » **„[Biblioteka jako przestrzeń dyskusji o sprawach lokalnych](#)”**. Realizator: Fundacja Civis Polonus. Biblioteka może stać się miejscem centralnym, miejscem debaty, dyskusji, decyzji – spotkania i rozmowy mieszkańców oraz lokalnych władz o wspólnych sprawach. W ramach projektu samorządowcy w partnerstwie z bibliotekami decydowali się zorganizować konsultacje z mieszkańcami na temat np. programu współpracy z młodzieżą, strategii działań ośrodka kultury, budowy wiatraków w gminie, budowy boiska sportowego, rocznego programu imprez kulturalnych, nazw ulic, opieki zdrowotnej czy ochrony środowiska w gminie. Wymiernym rezultatem projektu jest [platforma e-konsultacje](#) wspierająca instytucje i organizacje w prowadzeniu konsultacji poprzez np. narzędzia do wizualizacji, konstruowania i analizy ankiet. Platforma zawiera [przewodniki](#) jak prowadzić konsultacje, analizować dane i zachęcać mieszkańców do udziału.
Strona projektu: <http://civispolonus.org.pl/biblioteki>
- » **„[Kulturalnie i obywatelsko w bibliotece](#)”**. Realizator: Centrum Edukacji Obywatelskiej. Projekt dla odkrywców, kinofilów, tropicieli kulturalnych ciekawostek. Dzięki niemu do biblioteki „zawitały” gwiazdy kina, bohaterowie przeszłości i wciągające opowieści, a wraz z nimi – młodzi czytelnicy. W ramach projektu bibliotekarze poznawali nowe formy pracy, które są angażujące dla młodych osób i spełniają cele edukacyjne. W sumie 55 bibliotekarzy z różnych instytucji biorących udział Programie Rozwoju Bibliotek ukończyło kurs internetowy w dwóch ścieżkach tematycznych: „Ślady przeszłości” i „Młodzieżowe kluby filmowe”), w trakcie którego planowali także swoją dalszą działalność oraz realizowali indywidualne projekty. Otrzymywali także indywidualne wsparcie poprzez: możliwość bezpłatnego wypożyczania filmów służących organizacji wydarzeń dla młodzieży, dodatkowe akcje tematyczne (np. do akcji „Dzień Dziecka w bibliotece” zgłosiło się 128 bibliotek, w których odbyło się ok. 250 spotkań filmowych dla ponad 6 600 uczestników) oraz dodatkowe warsztaty (np. na temat nowoczesnych technologii i pracy z grupami dzieci i młodzieży, w których łącznie uczestniczyło 238 bibliotekarzy). Efektami projektu są kurs e-learningowy i materiały pomocnicze dla bibliotek z dziedziny [filmu](#), [dziedzictwa](#), [literatury](#) i inne przydatne [materiały ogólne](#).
Strona projektu: www.ceo.org.pl
- » **„[Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej](#)”**. Realizator: Fundacja Ośrodka KARTA. Projekt oferował zanurzenie się w przeszłości i spojrzenie na historię regionu oczami mieszkańców. Z dzienników, pamiętników, listów, kronik, zdjęć, osobistych dokumentów i relacji świadków powstało – z pomocą bibliotekarza – lokalne archiwum cyfrowe. [Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej \(CATL\)](#) to sieć organizowanych w 110 bibliotekach archiwów społecznych, dokumentujących lokalną przeszłość. Na [tej](#) stronie można przeszukać zbiory tych archiwów. Część z tych materiałów jest dostępna także online w Bibliotece Cyfrowej Cyfrowych Archiwów Tradycji Lokalnej.
Strona projektu: http://www.karta.org.pl/Dzialania/Cyfrowe_Archiwa_Tradycji_Lokalnej/165

KULTURA I ANIMACJA

- » **„Latający Animatorzy Kultury i Latający Socjologowie dla bibliotek”**. Realizator: Stowarzyszenie Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”. Towarzystwo przygotowało ofertę dla bibliotekarzy szukających nowych inspiracji i pomysłów na działania. Dla tych, którzy potrzebowali konkretnych narzędzi pracy i chcieli się dowiedzieć, jak lepiej poznać swoją społeczność. Dzięki realizacji projektu biblioteki zdały sobie sprawę, że diagnoza potrzeb różnych grup odbiorców wzmacnia wiarygodność instytucji i nie musi być skomplikowanym przedsięwzięciem badawczym, a może być twórczym działaniem z udziałem mieszkańców. Dzięki współpracy z Latającymi Animatorami i Socjologami bibliotekarze zyskali konkretne, proste narzędzia do prowadzenia diagnozy potrzeb użytkowników. Mieli także okazję przy ich wsparciu sprawdzić te metody w działaniu. Wizyty Latających zmobilizowały całe zespoły bibliotek do wspólnego działania – praca projektowa wymagała nowego podziału zadań i nowej organizacji pracy. Bibliotekarze uwierzyli, że mają wpływ na rzeczywistość, na realne zmiany w otoczeniu. Owocem 4-letniej współpracy z przy Programie Rozwoju Bibliotek jest zbiór **„Pomysły do zrobienia”**. Jest to strona internetowa i publikacja, która zbiera i prezentuje różnorodne działania – zarówno krótkie jednodniowe akcje, jak i bardziej rozbudowane projekty przeprowadzone przez Latających Animatorów i Socjologów w bibliotekach i ich otoczeniu. Publikacja ma formę talii 87 kart, z których każda jest praktycznym opisem skutecznych metod i modeli działania. Wychodząc z założenia, że kultura może być narzędziem zmiany i że to dzięki niej tworzy się poczucie więzi, solidarność społeczna i odpowiedzialność za swoje miejsce, Towarzystwo zgromadziło dobre praktyki wypracowane przez sieć animatorów, społeczników i twórców. Są to konkretne pomysły, jak poprzez kulturę budować dobre relacje społeczne w środowisku lokalnym. Serwis można przeszukiwać według słów kluczowych m.in. diagnoza lokalna, mapowanie, sąsiedzkość, seniorzy, przestrzeń publiczna itp. Strona projektu: [Latający Animatorzy Kultury, Latający Socjologowie](#)
- » **„Biblioteka – lokalne centrum praktycznej wiedzy”**. Realizator: Fundacja Nowe Media. Fundacja pomagała bibliotekarzom i czytelnikom zdobyć nową wiedzę oraz poznać narzędzia, które pozwalają w pełni korzystać z zasobów Internetu, nowych technologii i mediów społecznościowych. Powstała **seria filmów**, w których eksperci z różnych dziedzin dzielą się swoją wiedzą. Bibliotekarze pytali mieszkańców, o czym chcieliby się dowiedzieć więcej? Fundacja zaprosiła ekspertów i tak powstały filmiki pokazywane w bibliotekach na różnorakie tematy, np. jak założyć małe kino? A może spółdzielnię? Jak tanio latać? Powstały **przewodniki po narzędziach**: jak korzystać z oprogramowania zainstalowanego na komputerach otrzymanych przez biblioteki w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. W bibliotekach prowadzone były także szkolenia dla mieszkańców z wykorzystywania nowych technologii. Strona projektu: <http://www.bibliotekapraktyczna.pl/index.php/baza-wiedzy>

FINANSE DOMOWE

- » **„Prosto i przystępnie o domowych finansach”**. Realizator: Fundacja Wspomagania Wsi. Projekt odsłaniał tajniki mądrego gospodarowania budżetem domowym. Bibliotekarze upowszechniali wiedzę z zakresu podstawowej edukacji finansowej podczas zajęć w bibliotece. Celem przedsięwzięcia było wzbogacenie oferty 30 bibliotek o usługi łatwego dostępu do wiedzy i informacji na temat zarządzania domowymi finansami oraz o działania edukacyjne dotyczące tego tematu. Najważniejsza zmiana, jaka dokonała się w bibliotekarkach, to znaczący wzrost świadomości istnienia źródeł elektronicznych. W badaniu ankietowym przeprowadzonym na koniec projektu, jako podstawowe źródło informacji bibliotekarki wskazywały na Internet, podając konkretne przykłady stron internetowych, najczęściej wskazując na edufin.pl oraz nbportal.pl. Mimo istniejących obaw projekt zachęcił bibliotekarki i mieszkańców do korzystania z nowoczesnych technologii. W 122 spotkaniach tematycznych wzięło udział ponad 2 000 mieszkańców. 97% uczestników deklaruje rekomendowanie spotkań z trenerem edukacji finansowej

FWW innym osobom. Największą popularnością cieszyły się tematy podstawowe, np. dlaczego warto oszczędzać? Z mniejszym zainteresowaniem spotykały się tematy dotyczące bardziej konkretnych problemów, np. po co mi własny rachunek bankowy? Czy warto się ubezpieczyć?

Strona projektu: <http://edufin.pl/index.php/biblioteki>

ZDROWY TRYB ŻYCIA

» „Pielęgniarstwo dla zdrowia społeczności. Edukacja zdrowotna w bibliotece”.

Realizator: Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie. Projekt dotyczył edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia i profilaktyki. Edukacja ta wciąż potrzebuje świadomych, aktywnych ambasadorów – takich jak biblioteki. W 15 bibliotekach odbyły się spotkania z pielęgniarkami i pielęgniarzami na temat profilaktyki i promocji zdrowia (m.in. urazy, wypadki drogowe, choroby cywilizacyjne, choroby nowotworowe). Spotkania cieszyły się dużą popularnością – w sumie wzięło w nich udział 520 osób. Tematyka profilaktyki nowotworowej przyciągnęła głównie kobiety po 40 roku życia, natomiast młodzież gimnazjalna wzięła udział w spotkaniach dotyczących wypadków i urazów drogowych. W czasie spotkań odbyły się zajęcia praktyczne – nauka samobadania piersi, udzielania pierwszej pomocy, mierzenia ciśnienia itp. Po spotkaniach odbywały się konsultacje online z pielęgniarkami. Bibliotekarze promowali także zasoby książkowe i internetowe dotyczące profilaktyki zdrowia. Nawiązywali także współpracę ze stowarzyszeniami Amazonek czy diabetyków. Istotnym efektem projektu jest fakt, że wiele osób postanowiło skontrolować stan zdrowia. Dzięki projektowi powstała grupa pielęgniarek, która jest przygotowana do współpracy z bibliotekami publicznymi wg modelu przetestowanego przez realizatora.

» „Ruszał się i odkrywał świat”.

Realizator: Fundacja Volunteers for Sport. Biblioteka otworzyła się na nowy dla niej obszar, jakim jest zdrowy tryb życia. Bibliotekarze zaangażowali dzieci, urozmaicając ofertę placówek o interaktywne zajęcia, wirtualne podróże i wielką przygodę ze sportem. Realizowane w ramach projektu działania wedle metodologii „Muuvit...” były wzorowane na rozwiązaniach wdrażanych od wielu lat w Finlandii, a następnie w innych krajach, gdzie zwykle odbywają się w szkołach. W Polsce w sposób innowacyjny zaadoptowano „Muuvit...” na użytek bibliotek publicznych. Osią projektu stała się współpraca bibliotekarzy z lokalnymi animatorami boisk sportowych powstałych w ramach rządowego projektu „Orlik 2012”.

Zasadniczym celem projektu było zachęcenie dzieci do regularnej aktywności fizycznej. System 30-dniowego zbierania punktów za każde 10 minut ruchu i możliwość odbywania dzięki punktom wirtualnych podróży w grupie rówieśników stworzyły dla dzieci atrakcyjną przygodę. W 25 lokalizacjach zarejestrowano łącznie 138 grup – w projekcie uczestniczyło ponad 2 000 dzieci. Innowacyjność projektu polegała na partnerstwie – wspólnej realizacji działań przez animatorów sportowych i bibliotekarzy, którzy zwykle nie mają zbyt wielu okazji do współpracy. Stworzyli oni ofertę zajęć sportowych i edukacyjnych, które wzajemnie się uzupełniały i wzmacniały. Dziecięca przygoda odbywała się równocześnie na lokalnym boisku sportowym oraz w bibliotece, gdzie miały miejsce spotkania na temat odwiedzanych wirtualnie krajów i miast. Pomysł, aby biblioteka rozszerzyła swoje działania o wątek sportowy, sprawdził się. Projekt ma potencjał bycia stałym elementem działań animatorów i bibliotekarzy – formuła nie wyczerpuje się, jeśli wypracowane zostaną dobre mechanizmy rekrutacji uczestników oraz jeśli zaangażowani zostaną inni partnerzy – lokalny biznes i władze samorządowe. Projekt jest dobrym pretekstem do zapraszania gości, robienia imprez, zawiązywania nieoczywistych partnerstw.

W wyniku projektu powstał „Podręcznik dla bibliotekarzy i animatorów” zawierający przykładowe scenariusze zabaw i gier dla dzieci promujące ideę aktywności fizycznej i informacje o projekcie oraz film mówiący o korzyściach płynących z jego realizacji. Film pokazuje, jak w pomysłowy i ciekawy sposób zrealizować Przygodę „Muuvit – Ruszał się i odkrywał świat” na przykładzie Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Sobótce.

Strona projektu: <http://www.biblioteki.muuvit.pl/>